İndirilme Tarihi

11.11.2026 14:01:37

FDB119 - İslam Felsefesine Giriş-I - Lisansüstü Eğitim Enstitüsü - LEE Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı

Genel Bilgiler

Dersin Amacı

İslam felsefesinin mahiyeti, kavramsal çerçevesi, kaynakları ve oluşum sürecine ilişkin lisansüstü düzeyde bir kavrayış kazandırmak. İslam felsefesi tarihyazımının temel tartışmalarını (adlandırma, özgünlük, süreklilik) birincil ve ikincil literatür eşliğinde değerlendirme becerisi geliştirmek.

Dersin İçeriği

İslam felsefesinin tanımı ve adlandırma sorunu (İslam felsefesi / Arap felsefesi / İslam'da felsefe); temel kavramlar (hikmet, felsefe, akıl, nazar, burhan); özgünlük tartışmaları; İslam felsefesinin iç ve dış kaynakları; tercüme hareketi ve Helenistik mirasın intikali; ilk dönem filozofları ve ekollerin teşekkülü; din-felsefe ilişkisinin erken tartışmaları; İslam felsefesi tarihyazımı ve çağdaş yaklaşımlar.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Adamson, Peter ve Richard C. Taylor, ed. İslam Felsefesine Giriş. çev. M. Cüneyt Kaya. İstanbul: Küre Yayınları, 2007. Gutas, Dimitri. Yunanca Düşünce Arapça Kültür: Bağdat'ta Yunanca-Arapça Çeviri Hareketi ve Erken Abbasi Toplumu. çev. Lütfü Şimşek. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2003. Yıldız, Mustafa. Endülüs'te Felsefe, Din ve Siyaset İlişkisi. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2016. Fârâbî. İdeal Devlet (el-Medînetü'l-fâzıla). çev. Ahmet Arslan. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2019. Fârâbî. el-Medînetü'l-Fâzıla: Tanrı, Âlem, İnsan. çev. Yaşar Aydınlı. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2021. Fârâbî. es-Siyâsetü'l-Medeniyye: Mevcutların İlkeleri. çev. Yaşar Aydınlı. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2020. Fârâbî. es-Siyâsetü'l-Medeniyye veya Mebâdiü'l-Mevcûdât. çev. Mehmet S. Aydın, Abdülkadir Şener ve M. Rami Ayas. İstanbul: Büyüyenay Yayınları, 2012. Fârâbî. Kitâbü'l-Mille: Din Üzerine. çev. Yaşar Aydınlı. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2019. Fârâbî. Harfler Kitabı (Kitâbü'l-Hurûf). çev. Ömer Türker. İstanbul: Litera Yayıncılık, 2018. Fârâbî. İlimlerin Sayımı (İhsâü'l-ulûm). çev. Ahmet Arslan. Ankara: Vadi Yayınları, 1999.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Anlatım, Soru-Cevap, Tartışma, Metin Analizi, Öğrenci Sunumları.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Öğrencilerin haftalık okumaları yaparak derse hazırlıklı gelmeleri ve dönem içinde bir sunum hazırlamaları beklenir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

Dersin asistanı yoktur.

Dersin Verilişi

Dersler yüz yüze eğitim formatında, seminer düzeninde işlenmektedir.

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Prof. Dr. Mustafa Yıldız

Ders Öğrenme Çıktıları

1. İslam felsefesinin tanımına ve adlandırılmasına ilişkin başlıca görüşleri listeler ve karşılaştırır.
2. Hikmet, felsefe, akıl, burhan gibi temel kavramları tanımlar ve klasik metinlerdeki kullanımlarını örneklendirir.
3. Özgünlük tartışmasının tarihsel ve kuramsal boyutlarını özetler ve tartışmadaki başlıca yaklaşımları karşılaştırır.
4. İslam felsefesinin iç ve dış kaynaklarını sıralar, tercüme hareketi ile felsefi düşüncenin teşekkülü arasında neden-sonuç ilişkisi kurar.
5. İlk dönem filozoflarını ve ekolleri adlandırır, tarihsel olarak sıralar ve filozofları ait oldukları ekollerle eşleştirir.
6. Fârâbî'nin temel metinlerinden seçilmiş bölümlerde geçen kurucu kavram ve problemleri tanır ve özetler.

Haftalık İçerikler

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
1	Dersin amacı, yöntemi ve kaynakları; lisansüstü düzeyde İslam felsefesi çalışmanın yöntem sorunları.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
2	Adlandırma sorunu: "İslam felsefesi", "Arap felsefesi", "İslam'da felsefe"; tartışmanın tarafları ve gerekçeleri.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
3	Temel kavramlar: hikmet, felsefe, feylesof-hakîm; akıl, nazar, burhan kavramlarının klasik metinlerdeki anlam alanı.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım

Sıra	Teorik	Uygulama	Laboratuvar	Hazırlık Bilgileri	Öğretim Metodları
4	Özgünlük tartışması: Renan–Afgânî tartışmasından günümüze İslam felsefesinin özgünlüğü sorunu.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
5	İç kaynaklar: Kur'an, hadis, kelâm ve dil ilimlerinin felsefî düşüncenin oluşumuna katkısı.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
6	Dış kaynaklar I: Antik Yunan ve Helenistik miras; İskenderiye okulu ve Süryanî aracılığı.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
7	Dış kaynaklar II: İran, Hint ve Hermetik unsurlar; tartışmalı etkiler ve kaynak eleştirisi.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
8	Vize				Vize
9	Vize Sınavı Sonrası Değerlendirme ve Öğrenci Geri Bildirimi Tercüme hareketi: Beytü'l-Hikme, mütercimler, çevrilen eserler ve toplumsal bağlam.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım Soru-Yanıt
10	Tercüme hareketi: Beytü'l-Hikme, mütercimler, çevrilen eserler ve toplumsal bağlam.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
11	İlk filozof: Kindî ve felsefenin İslam toplumunda meşrulaştırılması.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
12	Ekollerin teşekkülü: Dehriyye, Tabîiyyûn ve Ebû Bekir er-Râzî.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
13	Bağdat Meşşâî okulu ve felsefî geleneğin kurumsallaşması: Fârâbî'ye giden yol.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
14	Fârâbî metinleri I: İhsâü'l-ulûm ve Kitâbü'l-Hurûf'tan seçmeler — felsefenin tanımı, ilimlerin tasnifi, dil–mantık ilişkisi ve felsefenin din (mille) karşısındaki konumu.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım
15	Fârâbî metinleri II: el-Medînetü'l-fâzıla ve Kitâbü'l-Mille'den seçmeler — İlk Sebep ve sudûr, erdemli şehir, din ile felsefenin hakikati temsil tarzları; genel değerlendirme.				Derse Katılım Teorik Ders Anlatım

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Derse Katılım	14	3,00
Teorik Ders Anlatım	14	3,00
Vize	1	3,00
Soru-Yanıt	3	3,00
Final	1	3,00
Araştırma Sunumu	1	3,00
Anlatım	14	3,00
Tartışma	14	3,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	7	3,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Final	60,00
Vize	40,00

LEE Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı / Felsefe ve Din Bilimleri (YL) (Tezli) X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10
Ö.Ç. 1	5	3	4	2	2	4	3	3	2	2
Ö.Ç. 2	5	3	5	2	2	3	3	2	2	2
Ö.Ç. 3	5	3	4	3	2	4	4	2	2	3
Ö.Ç. 4	4	4	4	4	3	5	3	3	3	2
Ö.Ç. 5	5	3	4	2	2	3	3	2	2	2
Ö.Ç. 6	4	3	5	3	3	3	4	3	3	2

Tablo :

P.Ç. 1 : Felsefe ve din bilimleri alanındaki kuramları, kavramları ve güncel tartışmaları lisans düzeyini aşan bir derinlikte açıklar.

P.Ç. 2 : Felsefe ve din bilimlerinin alt alanları arasındaki ilişkileri disiplinlerarası bir bakışla değerlendirir.

P.Ç. 3 : Alanındaki klasik ve çağdaş metinleri eleştirel biçimde çözümler.

P.Ç. 4 : Alanına uygun araştırma yöntemlerini seçerek bilimsel bir araştırma tasarlar ve yürütür.

P.Ç. 5 : Bir tez çalışmasını bağımsız olarak planlar ve yürütür.

P.Ç. 6 : Alanındaki bilgiyi güncel kaynaklar ve veri tabanları aracılığıyla eleştirel olarak değerlendirir ve günceller.

P.Ç. 7 : Araştırma bulgularını sözlü ve yazılı olarak akademik yazım kurallarına uygun biçimde sunar.

P.Ç. 8 : Dinî ve felsefi konuları farklı inanç ve dünya görüşlerine sahip kişilerle nesnel ve saygılı bir dille tartışır.

P.Ç. 9 : Bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun davranır.

P.Ç. 10 : Felsefe ve din bilimleri alanındaki bilgisini toplumsal sorunların ve din hizmetlerinin anlaşılmasında kullanır.

Ö.Ç. 1 : İslam felsefesinin tanımına ve adlandırılmasına ilişkin başlıca görüşleri listeler ve karşılaştırır.

Ö.Ç. 2 : Hikmet, felsefe, akıl, burhan gibi temel kavramları tanımlar ve klasik metinlerdeki kullanımlarını örneklendirir.

Ö.Ç. 3 : Özgünlük tartışmasının tarihsel ve kuramsal boyutlarını özetler ve tartışmadaki başlıca yaklaşımları karşılaştırır.

Ö.Ç. 4 : İslam felsefesinin iç ve dış kaynaklarını sıralar, tercüme hareketi ile felsefi düşüncenin teşekkülü arasında neden-sonuç ilişkisi kurar.

Ö.Ç. 5 : İlk dönem filozoflarını ve ekolleri adlandırır, tarihsel olarak sıralar ve filozofları ait oldukları ekollerle eşleştirir.

Ö.Ç. 6 : Fârâbî'nin temel metinlerinden seçilmiş bölümlerde geçen kurucu kavram ve problemleri tanır ve özetler.